

BOSNA I HERCEGOVINA
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE
OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 0 P 154436 23 P
Brčko, 24.04.2024. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, sudija Alisa Musić, odlučujući u pravnoj stvari tužiteljice/protivtužene Z. A., kći N., ulica ... B., koju zastupa punomoćnik Nuriya Fazlić, advokat iz Kalesije, protiv tužene/protivtužiteljice H. M., kći S., ulica ..., B., koju zastupa punomoćnik Mirjana Mrđen, advokat iz Brčkog, radi utvrđivanja prava vlasništva po tužbi i raskida ugovora o poklonu radi nezahvalnosti po protivtužbi, v.sp. 4.900,00 KM, nakon održane usmene, neposredne, javne i glavne rasprave zaključene dana 24.04.2024. godine u prisustvu punomoćnika stranaka, donio je sljedeću:

P R E S U D U

I

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice, a koji glasi:

„Utvrdjuje se da je tužiteljica na osnovu Ugovora o poklonu nekretnina OPU-broj: 165/2023 od 16.01.2023. godine, zaključenog kod Jasminke Durmić Mašić, notara iz Brčkog, postala vlasnik nekretnina označenih kao k.č. stari broj 820/2, novi broj 3557, broj KPU 20, broj poduloška 963, upisana u z.k. uložak broj 5788 k.o. B., što je tužena dužna trpiti i dozvoliti da se tužiteljica upiše kao vlasnik navedenih nekretnina u zemljišnim knjigama zemljišno knjižnog ureda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude, te da se obaveže tužena da tužiteljici isplati troškove postupka, u roku od 30 dana po pravosnažnosti ove presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja“.

II

Usvaja se protivtužbeni zahtjev tužene/protivtužiteljice pa se raskida Ugovor o poklonu od dana 16.01.2023. godine pod brojem OPU-broj: 165/2023, zaključen kod notara Jasminke Durmić Mašić između ovdje tužene/protivtužiteljice H. M., kći S., kao poklonodavca i ovdje tužiteljice/protivtužene Z. A., kći N., kao poklonoprimca.

III

Obavezuje se tužiteljica/protivtužena da tuženoj/protivtužiteljici naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 740,00 KM, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti ove presude.

Obrazloženje

Tužiteljica/protivtužena (dalje tužiteljica) je putem punomoćnika dana 21.03.2023. godine podnijela tužbu kod ovog suda protiv tužene, radi utvrđivanja prava vlasništva. U tužbi je navela da joj je tužena kćerka, da su dana 16.01.2023. godine zaključile Ugovor o poklonu nekretnina OPU-broj: 165/2023 od 16.01.2023. godine kod notara Jasminke Durmić Mašić te je tužena tužiteljici poklonila nekretninu označenu kao k.č. broj 820/2, novi broj 3557, broj KPU

20, broj poduloška 963, upisana u z.k. uložak broj 5788 k.o. B., jednosoban stan u prizemlju, broj ..., površine 38 m², koji se nalazi u B., ulica ... Međutim, nakon zaključenja Ugovora o poklonu, došlo je do poremećaja porodičnih odnosa između tužiteljice i tužene, tužena je preuzela originale Ugovora od notara, te iste nije željela predati tužiteljici kako bi tužiteljica mogla knjižiti Ugovor u zemljišno knjižnom uredu. Predložila je da sud utvrdi da je tužiteljica po osnovu Ugovora o poklonu nekretnina OPU-broj: 165/2023 od 16.01.2023. godine, zaključenog kod Jasminke Durmić Mašić, notara iz Brčkog, postala vlasnik nekretnina označenih kao k.č. stari broj 820/2, novi broj 3557, broj KPU 20, broj poduloška 963, upisana u z.l. uložak broj 5788 k.o. B., a što je tužena dužna priznati i trpiti, te dozvoliti da se tužiteljica upiše kao vlasnik navedenih nekretnina u zemljišnim knjigama.

U odgovoru na tužbu od 10.05.2023. godine tužena/protivtužiteljica (dalje tužena) je putem punomoćnika istakla da su tačni navodi da joj je tužiteljica majka te da je sa njom tužena živjela u zajednici u vrijeme zaključenja ugovora. Stan koji je predmet Ugovora bio je vlasništvo H.M. oca S., a S. je iz prvog braka imao dvoje djece, dok je tuženu dobio sa ovdje tužiteljicom. Tužiteljica je zahtijevala od bolesnog supruga da svu imovinu prepíše na nju kako djeca iz prvog braka S. ne bi naslijedili imovinu, a S. je pristao uz obećanje tužiteljice da će stan odmah prepisati na tuženu nakon njenog punoljetstva. S. je ovo tražio od tužiteljice obzirom da je i tužiteljica imala sina iz prvog braka pa S. nije želio da njen sin naslijedi stan iza tužiteljice, a stan je pripadao S. Tužena ističe da je tužiteljica održala obećanje te je stan prepisala na tuženu. Međutim, tužena je započela vezu sa M. S., koju vezu tužiteljica nije odobravalala, ali je tužena sa M.S. dobila i sina 2016. godine. Tužiteljica je zahtijevala od tužene da se razvede od M.S. kako bi joj prepisala stan, pa je na koncu i došlo do razvoda braka tužene i M.S. Tužena se pomirila sa suprugom što tužiteljica nije odobravalala te je od tužene tražila da joj stan vrati, odnosno pokloni kako bi poslije njih dvije zaključile ugovor o doživotnom izdržavanju kako bi tužena imala obavezu da se brine o majci, a na taj način niko drugi ne bi mogao naslijediti taj stan poslije smrti tužiteljice. Sa takvim dogovorom stranke odlaze kod notarke Jasminke Durmić Mašić dana 16.01.2023. godine jer je tužena pristala da zaključi Ugovor o poklonu kako bi se odmah zaključio Ugovor o doživotnom izdržavanju (vjerovala je majci). Nakon zaključenja Ugovora o poklonu, majka saopštava tuženoj da nikada sa njom neće zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju, a pojavio se i sin tužiteljice iz prvog braka sa kojim ranije nije bila u kontaktu. Kako je shvatila da je prevarena, tužena je uzela kod sebe sve primjerke koje je dobila od notara te nije htjela primjerak za tužiteljicu istoj i dostaviti. Obzirom da je očigledno da je do Ugovora o poklonu došlo prevareom i nezahvalnošću poklonoprimca a kako je namjera kod ugovora o poklonu bitan elemenat (do ugovora o poklonu ne bi došlo da tužiteljica nije obećala tuženoj da će odmah zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju), to su se po mišljenju tužene stekli uslovi za raskid ugovora o poklonu radi neblagodarnosti. Tužena je podnijela i protivtužbu uz odgovor na tužbu, dakle dana 10.05.2023. godine kojom je tražila da sud donese presudu kojim se raskida ugovor o poklonu zaključen dana 16.01.2023. godine pod brojm OPU-broj: 165/2023, zaključen kod notara Jasminke Durmić Mašić, između ovdje tužene kao poklonodavca i tužiteljice kao poklonoprimca.

U odgovoru na protivtužbu od 22.07.2023. godine tužiteljica je istakla da je tužena iznijela iskonstruisane i paušalne navode u protivtužbi te je osporila osnov za podnošenje protivtužbenog zahtjeva. Istakla je da nije dobila od tužene originalan primjerak ugovora o poklonu pa se zbog toga nije mogla ni upisati u zemljišne knjige kao vlasnik nekretnine koja je bila predmet ugovora o poklonu, kako bi onda mogla dalje zaključiti (kao vlasnik nekretnine) ugovor o doživotnom izdržavanju sa tuženom. Ističe da se više puta obraćala tuženoj da joj preda predmetni ugovor o poklonu, što je tužena odbila pa je tužiteljica od notara tražila

izdavanje novog primjerka ugovora, ali je notar izdao kopiju tog ugovora po osnovu koje se tužiteljica nije mogla upisati i isti sprovesti u registru zemljišta na svoje ime jer je Registar zemljišta ovog suda odbio prijedlog za uknjižbu prava vlasništva budući da je isti predat u fotokopiji.

Tokom postupka tužiteljica je istakla da je namjeravala sa tuženom zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju pod uslovom zajednice života tužene sa tužiteljicom, predložila je da sud usvoji tužbeni zahtjev, a odbije protivtužbeni zahtjev kao neosnovan jer se ne radi o gruboj neblagodarnosti tužiteljice prema odredbama Austrijskog građanskog zakonika. Opredijelila je troškove postupka za radnje sastava tužbe, zastupanja na pripremnom ročištu i ročištu za glavnu raspravu u iznosima od po 240,00 KM, za zastupanje na nastavku ročišta iznos od 120,00 KM, na ime taksi na tužbu, presudu po odluci suda, te na ime sastava odgovora na protivtužbu iznos od 240,00 KM, na ime prevoza 612,36 KM na relaciji Kalesija-Brčko-Kalesija (216 km x 3 dolaska x 30% cijene benzina).

Tužena je u toku postupka istakla da je tužiteljica tuženu prevarila te dovela u zabludu kako bi tužena zaključila dobročini Ugovor o poklonu, ali da tužena nije imala stvarnu pobudu za zaključivanjem Ugovora o poklonu. Istakla je i da je tužiteljica kao poklonoprimac iskazala grubu neblagodarnost prema tuženoj kao poklonodavcu te su ispunjeni uslovi za opoziv ugovora. Navela je da ukoliko nema svijesti darodavca i namjere da učini poklon, do zaključenja ugovora neće ni doći. Također je istakla da je rušljiv onaj ugovor kada postoji zabluda o motivu zaključenja istog, pa je pravni posao stranaka u vezi sa Ugovorom o poklonu ništav. Predložila je da sud usvoji protivtužbeni zahtjev, odbije tužbeni zahtjev kao neosnovan, te obaveže tužiteljicu da tuženoj nadoknadi troškove postupka koji se odnose na sastava odgovora na tužbu i protivtužbe 160,00 KM, za zastupanje na tri održana ročišta iznos od 480,00 KM, ukupno iznos od 640,00 KM.

Tokom dokaznog postupka, na prijedlog stranaka, izvedeni su dokazi čitanjem materijalne dokumentacije: prepis poduloška KPU broj 20 od 06.03.2023. godine, Ugovor o poklonu notarski obrađen pod brojem OPU-broj: 165/2023, rješenje Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Registra zemljišta, broj: 096-0-KPU-23-000021 od 12.05.2023. godine. Izvedeni su i dokazi saslušanjem tužiteljice i tužene u svojstvu parnične stranke, saslušanjem svjedoka J. D.-M., M.S., E. S., Š. S. i J. D.

Na osnovu ocjene navoda stranaka, kao i savjesne i brižljive ocjene izvedenih dokaza, kako ocjene svakog dokaza pojedinačno, tako i njihovoj međusobnoj vezi, u smislu odredbe člana 8 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj: 28/18 i 6/21, u daljem tekstu ZPP), sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga.

Među strankama je nesporno da su tužiteljica i tužena majka i kćerka, da su zajedno živjele u spornom predmetnom stanu, da je tužiteljica taj stan, koji je naslijedila od muža-oca tužene, prepisala na tuženu nakon što je tužena postala punoljetna, ali da je nakon toga došlo do poremećenih odnosa između stranaka obzirom da je tužena zasnovala bračnu zajednicu sa mužem i rodila dvoje djece, te se odvojila od tužiteljice (ne živi više s njom). Nije sporno i da je tužiteljica željela da se tužena na neki način brine o njoj u znak zahvalnosti za stan koji joj je majka prepisala, te su se dogovorile da u tom slučaju zaključe ugovor o doživotnom izdržavanju po osnovu kojeg bi tužena na kraju dobila stan, ali bi imala obavezu da se brine o majci (tužiteljici). Radi toga, u cilju da stan pređe u vlasništvo tužiteljice ponovno kako bi ona mogla sa tuženom zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju kojeg ugovora bi predmet bio

upravo taj stan, stranke su se dogovorile da kod notara Jasminke Durmić Mašić zaključe ugovor o poklonu kako bi stan prešao u vlasništvo tužiteljice, a onda da se zaključi ugovor o doživotnom izdržavanju.

Nije sporno i da su stranke zaključile ugovor o poklonu OPU-broj: 165/2023 po osnovu kojeg je tužiteljica trebala postati vlasnik stana, a nakon toga zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju (dakle pobuda za zaključenje ugovora o poklonu je kasnije zaključenje nekog drugog ugovora među istim strankama, a ne učinjenje poklona majci od strane tužene-kćerke), ali tužena nije tužiteljici predala originalne primjerke ugovora o poklonu koje je notar izdala radi knjiženja prava tužiteljice u zemljišno knjižne evidencije, pa se tužiteljica nikada nije mogla uknjižiti kao vlasnik predmetnog spornog stana, odnosno kao vlasnik stana je i dalje upisana tužena (slijedi iz dokaza: rješenje Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Registra zemljišta, broj: 096-0-KPU-23-000021 od 12.05.2023. godine i prepisa poduloška KPU broj 20 od 06.03.2023. godine).

Međutim, među strankama je sporno da li je tužiteljica iskazala grubu nezahvalnost prema tuženoj kao poklonodavcu stana jer je tuženu prevarila nakon zaključenja ugovora o poklonu kod notara te joj je saopštila da neće s njom zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju ukoliko tužena neće živjeti sa tužiteljicom stalno, odnosno da li je tužiteljica tuženu dovela u zabludu, te da li je zaključen ugovor o poklonu zapravo ništavan pravni posao, pa je sud u pravcu spornih činjenica utvrdio sljedeće.

Iz iskaza tužiteljice u svojstvu parnične stranke slijedi da živi u stanu koji je predmet spora i dan danas, da je predmetnu tužbu podnijela kako bi joj tužena vratila stan jer joj tužena nije željela predati originalni papir od notara po osnovu kojeg bi se knjižila kao vlasnik stana tužiteljica. Navela je da je tužena ne izdržava te da je zbog toga i zaključen predmetni ugovor o poklonu po osnovu kojeg je tužena trebala vratiti stan tužiteljici. Željela je da je tužena kao kćerka pazi, služi, da bude sa njom sve vrijeme, da je ukopa, ali je tužena zanemarivala. Kada su se dogovorile da se zaključi predmetni ugovor o poklonu, ističe da se tužena plašila da tužiteljica ne prepíše stan na sina iz prvog braka, ali navodi da to ne bi uradila ukoliko se tužena bude brinula o tužiteljici i sa njom bude živjela, bez obzira što tužena ima svoju porodicu. Stan je renoviran od sredstava tužiteljice.

Iz iskaza tužene u svojstvu parnične stranke slijedi da je predmetni stan bio od njenog oca, da je stan naslijedila tužiteljica kao supruga ali uz obavezu da stan prepíše tuženoj kada postane punoljetna, što je tužiteljica i učinila sve dok je tužena živjela sa tužiteljicom. Nastao je problem kada se tužena udala za muža koji je bio druge vjeroispovjesti. Tužiteljica je tada tražila od tužene da joj tužena vrati stan te je tužena na to i pristala ali samo iz razloga što su dogovorile da će se odmah po zaključenju ugovora o poklonu zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju po osnovu kojeg će se tužena obavezati da izdržava tužiteljicu, a stan bi pripao opet tuženoj. Istakla je da je ona (tužena) uložila novac u renoviranje stana od svog rada, plaćala je račune za struju, vodu, te je bio dogovor da plaća 300,00 KM tužiteljici po osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju. Međutim, kada su zaključile ugovor o poklonu kod notara, tužiteljica je saopštila tuženoj da ne želi da zaključi sa njom ugovor o doživotnom izdržavanju ako neće sa njom tužena živjeti sve vrijeme, te iz tog razloga tužena nije predala original ugovora o poklonu tužiteljici ni danas dan. Navodi da se boji da će taj stan od njenog oca na kraju tužiteljica prepisati sinu iz prvog braka a sve iz razloga što se tužena ponovno pomirila sa mužem, te živi s njim i rodila je u međuvremenu i drugo dijete.

Iz iskaza svjedoka J. D.M. slijedi da se stranaka (tužiteljice i tužene) sjeća jako dobro jer su inače njene komšinice, da je tužena postala vlasnik stana na B. (predmetnog stana) po osnovu Ugovora o poklonu prije 6 ili 7 godina kojeg je zaključila sa majkom, da je tužiteljica dolazila često kod ovog svjedoka kao notara da se raspita koji ugovor da zaključi sa tuženom kao kćerkom, da je nekada dolazila i sama, a nekada u pratnji kćerke, da je tada ovaj svjedok upozorila tužiteljicu da će u tom slučaju ostati ona bez imovine ako pokloni stan kćerki te je najbolje da zakluče ugovor o doživotnom izdržavanju u kojem slučaju bi tužiteljica imala stan do kraja svog života, a tužena bi je bila dužna izdržavati. Na kraju je tužiteljica došla i kazala da želi da zaključi ugovor o poklonu, a H.M. je rekla da će uraditi sve kako majka želi, te je na kraju zaključen ugovor o poklonu po osnovu kojeg se tužena upisala kao vlasnik tog stana. Nakon toga tužiteljica je ponovno posjetila ovog svjedoka sa mlađim muškarcem te je on ovom svjedoku saopštio da tužiteljica želi da vrati stan na sebe te da je on sin od tužiteljice Z.A. Z.A. joj je saopštila da je došlo do nesporazuma sa kćerkom te da želi da joj kćerka vrati stan te da je pogriješila što nije poslušala notara i odmah zaključila ugovor o doživotnom izdržavanju. Kasnije je tužiteljica dolazila ovom svjedoku – notar u pratnji tužene te je tužena kazala da ne želi da vrati stan jer je uložila u njega preko 10.000,00 KM, te je spomenula i uticaj sina na tužiteljicu, a stan je od oca tužene, a ne od oca tog sina tužiteljice iz prvog braka. Zatim H.M. dolazi kod notara i saopštava da želi da mami vrati stan ali kako bi se zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju između njih dvije za taj stan. H.M. je rekla da će plaćati 300,00 KM mjesečno majci na njen račun, te su tada zaključile ugovor o poklonu radi kasnijeg zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju. Ugovor su obje potpisale, a H.M. je preuzela sve ugovore od notara jer je tako rekla notar Z.A. Nakon toga Z.A. je došla kod notarke sa sinom i saopštila da joj H.M. nije dala originalni primjerak ugovora, pa joj je notar izdala ovjerenu kopiju, ali ne otpravak originala jer je to ranije dala H.M. Tada je Z.A. rekla notar da ne da stan H.M. Svjedok je istakla da ima saznanje da je predmetni stan zaista od oca H.M. kojeg je imao prije nego što se oženio Z.A., ali da ne zna kako je stan Z.A. stekla od muža. Ugovor o poklonu su zaključile stranke, one su odlučile šta će zaključiti, a notar je dala upute u pogledu prava na nužni dio jer je bila ubijeđena da je H.M. jedini nasljednik Z.A. obzirom da nikada ranije nije vidjela sina Z.A., iako im je komšinica. Istakla je da u ugovoru o poklonu nije navedena namjera zaključivanja istog (da se kasnije zaključi ugovor o doživotnom izdržavanju), ali tvrdi da je to bilo tako.

Iz iskaza svjedoka E. S. slijedi da je on sin tužiteljice iz prvog njenog braka, da je u predmetnom stanu bio često kod majke, da majku posjećuje, pomaže joj, odvede je kod sebe nekada jer on živi u drugom gradu sa svojom porodicom, da se tužiteljica posvađala sa tuženom oko stana, da majka od jeseni 2023. godine živi sama, da je tada tužena iznijela svoje stvari iz stana, da od tada ne komuniciraju njih dvije. Istakao je da majka ima 65 godina, da je pokretna ali da joj je neophodna stalna pomoć zbog njenih godina. Majka prima penziju od 400,00 – 500,00 KM, te da on nema ništa sa tim stanom, njega to ne interesuje.

Iz iskaza svjedoka J. D. slijedi da poznaje stranke (H.M. je kćerka od njenog dajdže), da je vlasnik stana bio otac H.M., da je onda stan prešao na Z.A., pa je onda prešao na H.M., istakla je da je H.M. pomagala majku, da je plaćala struju, druge režije, renovirala je stan (kupatilo, kuhinju, 2 komode koje je kasnije odnijela), ali da ovaj svjedok ne zna da li je tužiteljica učestvovala u renoviranju stana. U međuvremenu se H.M. udala, pa se onda jedno vrijeme vratila majci, pa je onda drugim ugovorom H.M. dala majci stan, ali ne zna zbog čega. Poznato joj je da su se H.M. i Z.A. posvađale u vezi stana, Z.A. je htjela da H.M. živi s njom i dalje, a ovom svjedoku je to poznato od Z.A. Poznato joj je da H.M. ne komunicira sa Z.A. sada, da je Z.A. promijenila i bravu na stanu, da sina tužiteljice vidi kod tužiteljice unazad 5-6 godina, da dođe na dan/dva, ali da joj Z.A. nikada nije rekla da joj sin pomaže finansijski ili da

je odvozi doktoru. Sin je Z.A. posjećivao sa suprugom i djecom. Od Z.A. je saznala da je H.M. pomaže, a ovaj svjedok je čitala i Ugovor kada je stan prevela na H.M.

Iz iskaza svjedoka Š. S. slijedi da je snaha tužiteljice, da je bila prisutna u predmetnom spornom stanu kada su se raspravljale oko stana tužiteljica i tužena, da je H.M. trebala da Z.A. da papire od Ugovora, ali joj to nije dala. Nije bilo nasilja, teških riječi, H.M. je napustila kuću te je sa sobom odnijela plazmu, komodu, te više ne komunicira sa Z.A. Istakla je da ona i njen suprug pomažu tužiteljici, uradi joj ovaj svjedok stan, unesu joj drva, odvedu je nekada kod sebe. Novčano nisu pomagali Z.A. jer samo radi suprug ovog svjedoka, a Z.A. ima penziju. H.M. dok je živjela sa Z.A., radila je i ona (H.M.) te su zajedno renovirale stan, H.M. je plaćala struju, vodu, ali nekada i Z.A. Prilikom svađe Z.A. i H.M., Z.A. je H.M. rekla da joj ne da stan ako je H.M. neće gledati, a H.M. je rekla da joj onda ne da papire (misli se na Ugovor o poklonu).

Iz iskaza svjedoka M.S. slijedi da je on suprug tužene, da je predmetni stan bio na H.M. ali da je majka tražila da joj H.M. vrati stan ili će se Z.A. ubiti, tada su se dogovorile da H.M. vrati stan Z.A. ali da zaključe drugi ugovor poslije, što tužiteljica nije htjela da uradi. Tužiteljica je promijenila i bravu na stanu. Istakao je da tužiteljica od H.M. zahtijeva da H.M. živi sa njom te da je to bio razlog prvog razlaza ovog svjedoka i H.M. jer je H.M. više bila sa njom nego sa mužem. Kada su se posvađale oko stana, H.M. je iznijela neke svoje stvari iz stana uz pomoć Policije.

Odredbom člana 948 Austrijskog građanskog zakonika (a koje odredbe se imaju primijeniti na Ugovore o poklonu) je propisano da se učinjeni poklon može poreći (raskinuti ili opozvati) ako je poklonoprimalac kriv za kakve grube nezahvalnosti prema svom poklonodavcu. Pod grubom nezahvalnošću podrazumijeva se ozljeda tijela ili uvreda u poštenju, u slobodi ili u imovini, da se protiv uvredioca može postupati službeno ili na zahtijevanje uvrijeđenog može postupati prema odredbama Krivičnog zakona. Gruba nezahvalnost poklonoprimalca nije uzrok ništavosti već predstavlja razlog za opoziv, odnosno raskid ugovora o poklonu (Vrhovni sud Srbije, br. Gžž-28/89). Ukoliko poklonoprimalac iskaže grubu nezahvalnost prema poklonodavcu, poklonoprimalac može raskinuti ugovor zbog grube nezahvalnosti (što se u konkretnom traži protivtužbenim zahtjevom), ali ako je predmet ugovora već predata poklonoprimalcu, onda se može opozvati ugovor o poklonu i zahtijevati da mu poklonoprimalac vrati ono što se od primljenog poklona još nalazi u njegovoj imovini.

Odredbom člana 288 stav 1 Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 19/20-prečišćeni tekst) je propisano da ko s ciljem da sebi ili drugome pribavi protivpravnu imovinsku korist dovede koga lažnim prikazivanjem ili prikrićivanjem činjenica u zabludu ili ga održava u zabludi i time ga navede da na štetu svoje ili tuđe imovine što učini ili ne učini, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine. Ovaj sud nalazi da se lažno mogu prikazati ne samo sadašnje činjenice ili činjenice koje su ranije postojale, nego i buduće činjenice, budući događaji, a lažno prikazivanje se može odnositi i na unutrašnje psihičke procese, kao na činjenice koje mogu da dovedu drugo lice u zabludu. Lažno prikazane činjenice moraju biti takve da navedu drugo lice na činjenje ili propuštanje neke radnje. Korist je protupravna ako na tu korist nije imao pravo izvršilac prevare, a namjera pribavljanja protupravne imovinske koristi mora postojati u vrijeme preduzimanja radnje obmanjivanja.

Ocjenom izvedenih dokaza primjenom odredbe člana 8 u vezi sa članom 2 stav 1 ZPP-a (posebno u pogledu protivtužbenog zahtjeva), sud je utvrdio da su stranke živjele zajedno kao

majka i kćerka, da je nakon punoljetstva tužene, tužiteljica stan koji je dobila od svog supruga, oca tužene, prepisala na tuženu dok je ona imala upisano pravo doživotnog uživanja na stanu, da je tužena i upisana kao vlasnik stana dok trenutno stan koristi tužiteljica na kojem je, nakon poremećaja odnosa sa tuženom, promijenila i bravu na stanu. Tužena se udala, zasnivala je svoju porodicu te sada ne živi sa tužiteljicom pa je iz tih razloga (jer ne vodi brigu o tužiteljici kako ona to želi) tužiteljica željela da joj tužena vrati stan u kojem živi tužiteljica, dakle da se tužiteljica ponovno upiše kao vlasnik stana, ali će stan pripasti tuženoj ukoliko se obaveže ugovorom da će izdržavati majku-tužiteljicu, na što je tužena kao kćerka pristala te su kod notara Jasminke Durmić Mašić stranke zaključile Ugovor o poklonu broj OPU-broj: 165/2023, bez naloga ili tereta, ali je bio usmeni dogovor, o čemu je upoznat i notar, da će nakon što tužiteljica ponovno postane vlasnik stana, sa tuženom zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju po osnovu kojeg ugovora bi tužiteljica imala pravo stanovati u stanu i imala bi pravo na izdržavanje od kćerke, dok bi tuženoj na kraju pripao taj stan, koji je zapravo predstavljao posebnu imovinu njenog oca, a što slijedi iz iskaza svjedoka J. D.M. i J.D.

Nadalje, sud je utvrdio da je nakon zaključenja tog Ugovora o poklonu tužena preuzela sve originalne primjerke ugovora od notara na saglasan prijedlog tužiteljice, ali kako je došlo do prepirke između stranaka obzirom da je tužiteljica tuženoj saopštila da neće zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju ako je tužena ne bude gledala i živjela s njom, brinula o njoj stalno (slijedi iz iskaza svjedoka J. D., E. i Š. S., svjedoka M.S. i tužene), tužena majci nikada nije dala originalan primjerak ugovora o poklonu (otpravak originala) bez kojeg se tužiteljica nije mogla uknjižiti kao vlasnik predmetnog stana, a iz razloga jer tužena ima svoju porodicu i nije moguće da živi sa majkom i provodi po cijele dane i noći sa njom. Sud je utvrdio da su stranke dogovorile da će tužena majci davati mjesečno 300,00 KM na ime izdržavanja, plaćati režije, te podmirivati tužiteljicu, odvesti je doktoru kada bude neophodno (što je radila i do zaključenja Ugovora o poklonu, a što su potvrdili svjedoci J. D., M.S. i tužena), ukopati je, ali ne i da će živjeti tužena sa tužiteljicom pri tome napustivši svoju porodicu (muža i dvoje djece). Kako bi se tužiteljica obezbijedila u pogledu izdržavanja na koje bi se ugovorom obavezala tužena, to je bio razlog zaključenja ugovora o poklonu posredstvom kojeg se tužiteljica trebala upisati kao vlasnik stana, a onda zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju. Kako je tužiteljica odustala od zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju te to saopštila tuženoj, prekinuti su kontakti stranaka te se sada o majci brine sin E.S., a ne H.M. (tužena), dok je radnjama i izjavama prije zaključenja Ugovora o poklonu, po ocjeni ovog suda, tužiteljica tuženu dovela u zabludu i održavala je u zabludi sve dok nije zaključen Ugovor o poklonu po osnovu kojeg je tužiteljica trebala postati vlasnik stana.

Obzirom da je ovaj sud utvrdio da je tužiteljica dogovorila pred notarom sa tuženom da će se zaključiti ugovor o doživotnom izdržavanju nakon zaključenja Ugovora o poklonu te da će ugovorom o doživotnom izdržavanju biti određeno da tužena plaća mjesečno 300,00 KM na ime izdržavanja tužiteljice kao majke, te da plaća mjesečne račune za taj stan, pomaže majku brigom o njoj i njenom zdravlju, te da je sahrani (što je potvrdio i svjedok J. D.M.), to sud zaključuje da je tužiteljica u momentu zaključenja Ugovora o poklonu imala namjeru da ne zaključi sa tuženom ugovor o doživotnom izdržavanju jer je nakon zaključenja ugovora o poklonu tužiteljica tuženoj postavila nemogući uslov - da tužena živi sa njom, a tužena ima svoju porodicu sa kojom živi odvojeno od majke, a i kod notara je dolazila kasnije sa sinom E.S. (kojeg i komšije viđaju kod tužiteljice tek unazad nekoliko godina, a do sada ga nisu vidale kod tužiteljice, što proizilazi i iz iskaza tužene, a i iz iskaza svjedoka J. D.M. koja poznaje stranke dugo godina, a nije imala saznanje niti je viđala da tužiteljica ima sina koji je posjećuje i brine se o njoj) raspitujući se zašto ne može da se uknjiži kao vlasnik.

Budući da ovaj sud cijeni da je tužiteljica učinila prevaru, koja je propisana i prema odredbama člana 65 Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, u daljem tekstu ZOO), ali tužena protivtužbom nije tražila poništenje Ugovora o poklonu zbog prevare (iako bi zahtjev bio blagovremeno postavljen u roku od jedne godine od dana saznanja za razlog rušljivosti iz člana 117 ZOO-a da je to traženo predmetnom protivtužbom), nego je tražila raskid ugovora o poklonu zbog grube nezahvalnosti tužiteljice kao poklonoprимca (dakle tražila je raskid ugovora, ne opoziv budući da se tužiteljica još nije upisala kao vlasnik stana, odnosno nije ugovor izvršen do kraja), to sud cijeni da je protivtužbeni zahtjev osnovan obzirom da je tužiteljica, nakon što je zaključila Ugovor o poklonu sa tuženom, uvrijedila tuženu u imovini jer je njenu imovinu pristala prevesti na sebe bez namjere (još u momentu zaključenja Ugovora o poklonu) da dalje zaključi sa njom ugovor o doživotnom izdržavanju čije zaključenje i uslove su dogovorile pred notarom (dakle tužiteljica je lažno prikazala budući dokađaj).

Kako je sud utvrdio da je tužiteljica nakon zaključenja Ugovora o poklonu iskazala grubu nezahvalnost prema poklonodavcu – tuženoj, to su ispunjeni uslovi za raskid ugovora o poklonu prema odredbi člana 948 Austrijskog građanskog zakonika te je sud usvojio protivtužbeni zahtjev u cijelosti, dok je odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice budući da nisu ispunjeni uslovi za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu kao poklonu po osnovu Ugovora o poklonu koji je raskinut ovom presudom prije nego što je tužiteljica izvršila upis prava vlasništva.

Budući da je tužena kroz završna izlaganja iznijela nekoliko navoda o zabludi, o ništavosti ugovora, sud će dati obrazloženje tih navoda iako je protivtužbeni zahtjev usvojen iz drugih razloga.

Naime, ugovor o poklonu može sadržavati klauzulu o nalogu ili teretu kojom će poklonodavac zahtijevati od poklonoprимca da izvrši određenu radnju u korist poklonodavca ili nekog trećeg lica, pa se poklon s teretom ili nalogom može raskinuti još i zbog neizvršenja naloga ili tereta (što u konkretnom nije slučaj jer Ugovor o poklonu ne sadrži klauzulu naloga/tereta).

Ugovor o poklonu podrazumijeva namjeru povećanja imovine poklonoprимca na račun imovine poklonodavca (animus donandi). Činjenje poklona se mora zasnivati na isključivoj namjeri poklonodavca da daruje poklonoprимca, te ako ne postoji namjera da poklon bude učinjen, onda nema ugovora o poklonu. Dakle, bitni elementi ugovora o poklonu su zapravo sam predmet koji čini poklon i namjera da se poklon učini (animus donandi). Drugi bitan element predstavlja dobročinsto, tj. namjera da se poklon učini, a bez ikakve naknade od strane poklonoprимca. Motivi koji pokreću poklonodavca mogu biti različiti, ali po pravilu on čini poklon iz moralnih razloga kao što je npr. zahvalnost prema poklonoprимcu. Međutim, poklanjanje može biti motivisano i plemenitim, pobožnim, humanim, prijateljskim, porodičnim, intimnim ili drugim razlozima. Kod tumačenja ugovora sud se ne ograničava samo na objašnjavanje riječi i izraza u ugovoru, nego se ispituje i zajednička namjera stranaka i ugovor mora razumjeti tako kako odgovara poštenju i savjesnosti u pravnom prometu.

Samostalnost, odnosno neakcesornost ugovora o poklonu se ogleda u činjenici njegovog nezavisivanja za bilo kakav drugi ugovor od kojeg će zavisiti njegov opstanak. To je ugovor koji postoji sam za sebe. Njegovo stvarno-pravno dejstvo se ogleda u tome što isti, kao pravni posao, predstavlja iustus titulus sticanja prava vlasništva na poklonjenoj stvari shodno odredbi člana 22 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i

Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj: 11/01, 8/03, 40/04, 19/07, 26/21 i 44/22), što je sadržano i u članu 5 predmetnog notarski obrađenog Ugovora o poklonu od 16.01.2023. godine.

Odredbom člana 66 stav 1 i 2 ZOO-a je propisano da prividan ugovor nema učinak među ugovornim strankama, ali ako prividan ugovor prikriva neki drugi ugovor, taj drugi ugovor važi ako je udovoljeno uslovima za njegovu pravnu valjanost.

Kako je jedan od obaveznih elemenata ugovora o poklonu namjera da se daruje poklonoprimac, odnosno da se učini poklon bez naknade, sud cijeni da je u konkretnom slučaju postojala saglasnost volja stranaka da se učini poklon i da se zaključi Ugovor o poklonu, da se prenese vlasništvo na stanu na tužiteljicu (koja je ranije i bila vlasnik stana), a što sud podvodi pod porodične razloge, te da tužiteljica nije isplatila nikakvu naknadu za taj poklon tuženoj. Iako je motiv zaključenja tog ugovora bio zaključenje kasnijeg drugog ugovora, to ugovor o poklonu ne čini ništavnim, niti prividnim budući da nije postojao nesklad između prave volje i očitovanja (stranke zaista jesu željele prvo zaključiti ugovor o poklonu te su i dale izraz volje koja je bila usmjerena na nastanak pravnog odnosa po osnovu Ugovora o poklonu) posebno iz razloga što je Ugovor o poklonu samostalan pravni posao te njegov opstanak ne zavisi od zaključenja drugog ugovora. Dakle pravni posao Ugovor o poklonu je nastao, stranke su to željele, izrazile su tu volju prema vani sa ciljem da nastane pravni odnos, da se tužiteljica upiše kao vlasnik stana, ali usmeno dogovoreni uslov (nalog ili teret tog ugovora) nije ugovoren u propisanoj formi te ne obavezuje tužiteljicu u smislu da bi zbog neispunjenja tog naloga/tereta bio ostvaren razlog za raskid ugovora (nego je ispunjen uslov za raskid ugovora zbog grube nezahvalnosti budući da je tužiteljica tuženu prevarila i na taj način učinila uvredu u imovini tužene, a što je sud nedvosmisleno utvrdio po osnovu ocjene svih izvedenih dokaza dovodeći iste u vezu, posebno iskaze svjedoka sa iskazom tužene i dijelom iskaza tužiteljice, pa je sud poklonio vjeru iskazima svih svjedoka u relevantnim dijelovima iskaza, te i iskazu tužene, dok iskazu tužiteljice sud nije poklonio vjeru u dijelu koji je suprotan iskazima tužene i svjedoka u bitnim dijelovima za donošenje odluke u ovoj pravnoj stvari).

Prividnost ugovora se ističe prigovorom u parnici što tužena nije činila, ali je sud ipak obrazložio da se u konkretnom slučaju ne radi o prividnom ugovoru budući da prividan ugovor povlači posljedicu ništavosti takvog ugovora ako nisu ispunjeni uslovi za punovažnost nekog drugog ugovora, a tužena se pozivala na ništavost pravnog posla Ugovora o poklonu kroz završna izlaganja.

Dakle, sud cijeni da je tužena željela da svoj stan (kojeg je bila vlasnik i na kojem je njena majka imala pravo doživotnog stanovanja bez plaćanja troškova stanovanja) pređe u vlasništvo tužiteljice, a kasnijim ugovorom bi taj stan ponovno bio njen ali bi se drugim ugovorom obavezala da izdržava majku, da joj plaća mjesečni iznos na ime izdržavanja koji bi majka imala pored svoje penzije, pa po osnovu svih utvrđenih činjenica sud zaključuje da je tužena zaista imala motiv da poveća imovinu tužiteljice, te da zaključi ugovore kako su to dogovarale iz porodičnih razloga, kako se njena majka ne bi osjećala ugroženom, finansijski neosiguranom (pa samim tim je tužena mogla očekivati zahvalnost za učinjeni poklon, dok je tužiteljica iskazala grubu nezahvalnost svojim radnjama i izjavama). Obzirom na sve izloženo, predmetni Ugovor o poklonu nije ništav imajući u vidu odredbu člana 103 ZOO-a (na koju ništavost ugovora sud pazi po službenoj dužnosti kao prethodno pitanje za odlučivanje po postavljenom tužbenom zahtjevu), posebno jer ovaj sud cijeni da Ugovor nije suprotan moralu društva, ali sud cijeni da sam pristup tužiteljice zaključenju tog ugovora, njeni motivi i njeno držanje nakon zaključenja tog ugovora, nisu bili u skladu sa odredbom člana 12 ZOO-a (načelo

savjesnosti i poštenja). Međutim, primjena načela savjesnosti i poštenja ne znači negiranje ugovora ili slabljenje preuzetih obaveza, već samo oslobađanje ugovora od pretjeranog formalizma ukoliko postoji nesklad između propisa koje treba primijeniti i narušene ravnoteže međusobnih prava i obaveza posebno u situaciji nepotpunih i nejasnih odredaba pravnih poslova, pa ni po ovom osnovu sud ne može cijeliti predmetni Ugovor o poklonu ništavim.

Shodno svemu izloženom sud je donio odluku kao u izreci presude te je usvojio protivtužbeni zahtjev, a budući da je zaključen Ugovor o poklonu raskinut, to sud ne može udovoljiti tužbenom zahtjevu i naložiti upis prava vlasništva na stanu u korist tužiteljice (iako je po osnovu zaključenog Ugovora stekla pravo upisa tog prava), obzirom da je tužbeni zahtjev nakon usvajanja protivtuženog zahtjeva postao bespredmetan. Sud napominje i da je tužbenim zahtjevom traženo da se utvrdi da je tužiteljica postala vlasnik stana po osnovu zaključenog Ugovora o poklonu, dok se prema odredbi člana 34 stav 1 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima na nekretninama pravo vlasništva stiče upisom u zemljišnu knjigu, a ne po osnovu zaključenja Ugovora, pa bi u konkretnom slučaju tužiteljica imala pravo na utvrđenje da ima pravni osnov za upis prava vlasništva u zemljišne knjige da nije udovoljeno protivtužbenom zahtjevu.

Odluku o troškovima parničnog postupka sud je donio u skladu sa odredbom člana 120 stav 1 ZPP-a, te shodno tarifnom broju 1 i tarifnom broju 2 Zakona o sudskim taksama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 5/01, 12/02, 23/03 i 11/20), kao i primjenom Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj: 68/05) obzirom da je tužena u cijelosti uspjela u sporu i po tužbi i po protivtužbi.

Tužena je pismenim podneskom opredijelila troškove za radnje sastava odgovora na tužbu i protivtužbe (jedan podnesak) u iznosu od 160,00 KM, za zastupanje na pripremnom ročištu, za zastupanje na glavnoj raspravi i na nastavku glavne rasprave (na kojima se zajedno raspravljalo o tužbenom i protivtužbenom zahtjevu) iznose od po 160,00 KM, te na ime sudske takse na protivtužbu u iznosu od 100,00 KM, koji troškovi ukupno iznose 740,00 KM, koji iznos je sud dosudio tuženoj na ime troškova parničnog postupka.

Kako tužiteljica nije uspjela u sporu, to joj ne pripadaju traženi troškovi postupka.

Sudija
Alisa Musić

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba u roku od 30 dana od prvog narednog dana nakon prijema prepisa presude. Žalba se podnosi Apelacionom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, putem ovog suda, u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku.